

Vorm

Meer dan 8.000 mensen deden mee aan de Smaaktest Nederlandse Woningbouw. Bijna allemaal houden ze van de Amsterdamse School.

Bernard Hulsman

Lezers van De Telegraaf houden meer van retro-architectuur dan lezers van NRC Handelsblad. Ook vrouwen waarderen retro meer dan mannen.

Dit zijn een paar van de uitkomsten van de grote Smaaktest Nederlandse Woningbouw, de enquête die architectenbureau FARO een paar maanden geleden op het internet zette (zie kader). Eerst verscheen een artikel in NRC Handelsblad over de test, een paar weken later volgde er een in De Telegraaf. „Na het artikel in De Telegraaf werd de waardering voor retro onder de deelnemers aan de smaaktest plotseling groter”, zegt Jurgen van der Ploeg, een van de vier FARO-architecten en bedenker van de enquête. „We hebben kunnen vaststellen dat ongeveer vijftig procent van De Telegraaf-lezers van retro-architectuur houdt en veertig procent van de NRC-lezers.”

Reden om de architectuurmaakt-enquête te beginnen was de ervaring van Van der Ploeg dat er in de architectuur sprake is van een 'smaakkloof'. Architecten houden vaak van strakke, modernistische dozen, terwijl leken meer houden van traditionele architectuur. Maar nog meer dan in de verschillen is Van der Ploeg geïnteresseerd in de smaakovereenkomsten tussen architecten en leken. Iedereen vindt de grachtengordel mooi en heeft weinig waardering voor grijze galerijflats uit de jaren zeventig. Maar er moesten meer, nu nog onbekende overeenkomsten zijn, veronderstelde hij. En uit deze overeenkomsten valt lering te trekken, in ieder geval voor Van der Ploeg. Hij vindt het belangrijk dat de gebouwen van FARO in de smaak vallen bij een deel van het grote publiek: „Maar we retro-architectuur vinden we een te gemakkelijke oplossing.”

De Smaaktest Nederlandse Woningbouw kon niet bij alle architecten op waardering rekenen. „We kregen zelfs het verwijt dat we slappe knieën hadden”, zegt hij. „Buigen voor de smaak van leken – dat hoor je niet te doen bijvoorbeeld, ik denk dat de critici bang waren dat de uitkomst zou zijn dat leken in overweldigende mate van retro houden. Dat is ten slotte een beetje de algemene opvatting van projectontwikkelaars.”

Maar uit de Smaaktest Nederlandse Woningbouw blijkt dat de voorkeur van leken voor retro-architectuur minder sterk is dan vaak wordt gedacht. Zeker, leken waarderen retro meer dan architecten, maar het inmiddels bekende Brandevoort, de Vindex-wijk bij Helmond in de vorm van een vestingstadje vol nootdionalistische huizen, staat bij leken niet in de Top 5 en komt pas op de 25ste plaats. „Overigens moeten de uitslagen van de test niet verkeerd gebruikt worden”, zegt Van der Ploeg. „Als een plan of een stijl een 5,0 scoort, betekent dit dat ongeveer 25 procent het met een 7 of hoger waardeert en dus wat mij betreft voldoende bestaansrecht heeft.”

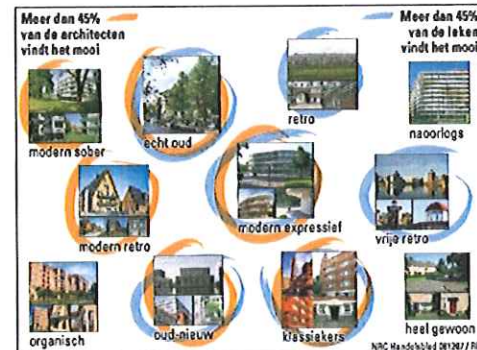
Ook de organische woningbouw van Alberts en Van Huut, wier werk bij collega-architecten op weinig waardering kan rekenen, is bij leken niet zo populair als een recente architectuurverkiezing deed vermoeden.

'Het Schip' in Amsterdam, populair bij architecten én leken Foto Wim Ruigrok/Hollandse Hoogte

Waardering voor details

Amsterdamse School winnaar smaaktest

Samenvatting resultaten van de Smaaktest Nederlandse Woningbouw FARO architecten NRC Studio

Terwijl lezers van het dagblad Trouw dit jaar het door Alberts en Van Huut ontworpen hoofdkantoor van de Gasunie in Groningen als mooiste gebouw van Nederland kozen, cindigen

hun organische woongebouwen verrassend laag in de smaaktest. Volgens Van der Ploeg komt dat doordat organische woningbouw goedkoper wordt gebouwd en dus minder en

Jaren '70: erg lelijk

De Smaaktest Nederlandse Woningbouw (www.architectuurmaak.nl) beperkt zich tot woningbouw om een goede vergelijking tussen de waardering van de verschillende stijlen en categorieën mogelijk te maken. Bij het maken van de test onderscheidde Jurgen van der Ploeg van FARO architecten de volgende categorieën: echt oud, klassiekers, heel gewoon, naoorlogs, organisch, oud-nieuw, modern sober, modern-expressief, retro, vrij retro en moderne retro.

Het gaat in de test niet zozeer om de uitverkiezing van het mooiste gebouw maar om de reacties van

verschillende groepen deelnemers – architecten, professionals en leken – op hetzelfde plaatje. Aan elk van de 100 foto's van gebouwen moeten de bezoekers binnen 15 seconden een cijfer van 1 tot 10 geven. De test is tot nu toe gedaan door ongeveer 8300 bezoekers. Hiervan zijn ongeveer 6000 leek, 1100 architect en 1.200 professionals (zoals projectontwikkelaars en aannemers). Bij de leken is de helft vrouw, bij de architecten en professionals een kwart; 3300 deelnemers zijn tussen de 20 en 40, 3600 tussen de 40-60. Uit de resultaten blijkt dat er veel overeenkomsten bestaan tussen de smaak van leken, architecten en professionals. Vooral de echt oude architectuur en architectuurklassiekers zoals de grachtengordel en Amsterdamse school worden door zeer

slechtere details heeft dan een kantoorgebouw zoals de Gasunie. „De invloed van details op de waardering zie je ook bij retro-architectuur en doorgewone rijtjeshuizen”, zegt hij. „Een rijtjeshuis met een mooie dakrand en deurlijst wordt mooier gevonden dan een met standaardoplossingen. Ik ga deze uitkomst zeker gebruiken in mijn werk. Details zijn het eerste waarop tijdens de bouw wordt bezuinigd, maar ze zijn heel belangrijk.”

De uitkomsten van de Smaaktest laten ook precies zien waarin architecten en leken verschillen. Zo staat het Schröderhuis van Rietveld in Utrecht op de tweede plaats in de Top 5 woningbouw van architecten (80 procent geeft een 7 of hoger), en staat het bij de leken op plaats 19 (50 procent geeft een 7 of hoger). „En terwijl architecten het donkerbruine Piracus-gebouw in Amsterdam van de Duitse architect Hans Kollhoff een 7,03 geven, waarderen leken het met een 5,25. Veel leken houden niet van donkere, strakke gebouwen, de meeste architecten wel.”

Maar de smaaktest laat ook zien dat de *common ground* meer omvat dan

Nieuwbouw Top 5 leken

- 1 Villa in Baarn (Nieuw Nederland)
- 2 Villa in Empel (Tarra)
- 3 de Sphinxen in Huizen (Neutelings Riedijk)
- 4 Appartementen in Joure (Claus en Kaan)
- 5 Woonhuis in Laag Keppel (DAAD architecten)

architecten

- 1 Woonhuis in Laag Keppel (DAAD architecten)
- 2 Villa in Baarn (Nieuw Nederland)
- 3 Vestedatoren in Eindhoven (Jo Coenen)
- 4 Parkrand in Amsterdam (MVRDV)
- 5 Schuur in Oeken (FARO architecten)

de Amsterdamse grachtengordel die bij leken op nummer 1 staat en bij architecten op nummer 3. De Top 5 van architecten wordt aangevoerd door 'het Schip' in Amsterdam van de Amsterdamse-Schoolarchitect Michel de Klerk. Bij leken staat dit 'expressieionistische' gebouw op de derde plaats. „Maar ook modern expressieve gebouwen als de Sphinxen van Neutelings en Riedijk in het water bij Huizen worden door leken en architecten gewaardeerd”, stelt Van der Ploeg vast. „En het zware modernisme van het woongebouw van Claus en Kaan in Joure vindt ook iedereen mooi. Behalve modern-expressief wordt ook moderne retro door architecten én leken gewaardeerd, zo blijkt uit de test. Met dat laatste bedoel ik: min of meer traditionele huizen met puntaken en zo, maar dan wel op een moderne manier uitgevoerd. Ik vind dat een bemoedigende conclusie: er bestaat genoeg *common ground* tussen architecten en leken om architectuur te maken die voor iedereen interessant is.”

